

ČASTO KLADENÉ OTÁZKY KE KRAJSKÉMU REFERENDU: ZMĚNA ÚSTAVY A VYVOLÁNÍ PŘEDČASNÝCH PARLAMENTNÍCH VOLEB

1. Podle jakých zákonů je postupováno:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 118/2010 Sb., Zákon o krajském referendu a o změně některých zákonů
- Zákon č. 129/2000 Sb., Zákon o krajích (krajské zřízení)

2. Jaký bude postup pro vyvolání předčasných voleb?

- V krajském referendu jednoho kraje ČR bude získána informace o vůli lidu směřující ke schválení navrhované změny ústavy, která doputuje do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, která o ní může (nebo nemusí) rozhodnout.
- Do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR doputuje výše uvedená informace o vůli lidu také z dalších krajů dle výsledku ostatních krajských referend. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR o nich opět může (nebo nemusí) rozhodnout.
- Jakmile Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR změnu ústavy schválí, lze posléze uskutečnit v každém kraji další krajská referenda s vhodně formulovanou otázkou v rámci Zákona o krajském referendu a Zákona o krajích o tom, že si lidé v kraji přejí předčasné volby a požadují po příslušném krajském zastupitelstvu **odeslání této informace o vůli lidu** (nejedná se o příkaz k vyvolání voleb) do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a prezidentovi ČR.
- **Pokud proběhne výše uvedené krajské referendum s obdobným výsledkem a požadavkem v alespoň osmi krajích ČR (nutná většina krajů), prezident ČR posléze Poslaneckou sněmovnu rozpustí do tří měsíců, jestliže postupuje v souladu s vůlí lidu vyjádřenou prostřednictvím platných výsledků krajských referend v alespoň osmi krajích České republiky.** Prezident však může respektovat vůli lidu také v souladu s ústavním zákonem o celostátním referendu (nebo jiným ústavním zákonem), který by již například mohl být v dané době v platnosti a účinnosti.
- Přesný postup vyhlášení nových parlamentních voleb po rozpuštění sněmovny posléze vyplývá z Ústavy ČR a příslušné volební a další legislativy.

3. Patří problematika vyvolání předčasných voleb k otázkám, které lze řešit v krajském referendu?

- Pro krajské referendum musí být otázka k předčasným volbám formulována vhodným způsobem tak, aby z ní nevyplýval příkaz, ale poskytla krajskému zastupitelstvu například informaci o vůli lidu na území konkrétního kraje s tím, že bude tato informace předána Parlamentu ČR a prezidentovi ČR apod.

Podle Zákona č. 129/2000 Sb., Zákon o krajích (krajské zřízení) platí, že:

„§ 1 (1) **Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu.**

(2) Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. (3) Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje (dále jen "zastupitelstvo"); dalšími orgány kraje jsou rada kraje (dále jen "rada"), hejtman kraje (dále jen "hejtman") a krajský úřad. Orgánem kraje je též zvláštní orgán kraje (dále jen "zvláštní orgán") zřízený podle zákona. (4) **Kraj pečuje o** všestranný rozvoj

svého území **a o potřeby svých občanů.** § 2 (1) Kraj spravuje své záležitosti samostatně (dále jen "samostatná působnost"). **Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který stanoví zákon.** Rozsah samostatné působnosti může být též omezen zákonem. (2) Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánům kraje, vykonávají orgány kraje jako svou přenesenou působnost (§ 29 a 30). Kraj je při výkonu státní správy správním obvodem. Kraj je povinen zabezpečit výkon přenesené působnosti. (3) Kraj při výkonu samostatné působnosti a přenesené působnosti chrání veřejný zájem. (4) Kraj zajišťuje výkon finanční kontroly podle rozpočtových pravidel územních rozpočtů a podle zvláštního právního předpisu. **§ 4 Pokud zvláštní zákon upravuje působnost krajů a nestanoví, že jde o přenesenou působnost, platí, že jde vždy o činnosti patřící do samostatné působnosti krajů.**"

Podle Zákona č. 118/2010 Sb., Zákon o krajském referendu a o změně některých zákonů dále platí, že:

„§ 6 (1) V krajském referendu se rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti kraje. (2) Krajské referendum lze konat jen na celém území kraje. /.../ § 7 Nepřípustnost konání krajského referenda. Krajské referendum nelze konat a) o ukládání pokut a o rozpočtu kraje, b) o zřízení nebo zrušení orgánů kraje a o jejich vnitřním uspořádání, c) o volbě a odvolání hejtmána, jeho náměstků a členů rady kraje, jakož i volených nebo jmenovaných členů dalších orgánů kraje, d) jestliže by otázka položená v krajském referendu byla v rozporu s právními předpisy nebo jestliže by rozhodnutí v krajském referendu mohlo být v rozporu s právními předpisy, e) v případech, kdy se o položené otázce rozhoduje ve zvláštním řízení, f) o schválení, změně nebo zrušení obecně závazné vyhlášky kraje, nebo g) jestliže od platného rozhodnutí v krajském referendu do podání návrhu na konání krajského referenda v téže věci neuplynulo 24 měsíců.“

Postupováno je také obdobně vzhledem k situaci, kdy krajské zastupitelstvo může například přijmout nezávazné informativní usnesení k určité záležitosti celostátního významu ve formě výzvy, stanoviska apod. a taktově své usnesení posléze zaslat například do sněmovny, na příslušné ministerstvo apod. Výše uvedená praxe je naprosto běžná a je realizována také mj. například v rámci zastupitelstev obcí, měst apod.

4. Lze konat krajské referendum s vhodně položenou otázkou dle výše uvedeného bodu č. 3 současně s krajským referendem s jinou vhodně položenou otázkou k jiné záležitosti?

Ano. Zákon č. 118/2010 Sb., Zákon o krajském referendu, vyloženě počítá s možností hlasování o vícero vhodně položených otázkách.

5. Kolik procent občanů daného kraje nebo požadované většiny osmi krajů by muselo hlasovat v krajském referendu pro výše odkazované vhodně položené otázky?

Zákon č. 118/2010 Sb., Zákon o krajském referendu, v této věci hovoří následovně:

„§ 48 (1) K platnosti rozhodnutí v krajském referendu je třeba účasti alespoň 35 % oprávněných osob zapsaných v seznamech oprávněných osob. (2) Rozhodnutí v krajském referendu je závazné, hlasovala-li pro ně nadpoloviční většina oprávněných osob, které se krajského referenda zúčastnily, a alespoň 25 % oprávněných osob zapsaných v seznamech oprávněných osob.“

6. Navrhovaná změna ústavy počítá také s postupem podle ústavního zákona, například dle připravovaného ústavního zákona o celostátním referendu etc. Jak by bylo postupováno v tomto případě?

Výše uvedenou změnu ústavy lze např. propojit a zahrnout prostřednictvím pozměňovacího návrhu přes některého poslance nebo poslankyni do již existujícího a ve sněmovně předloženého návrhu ústavního zákona o celostátním referendu: sněmovní tisk č. 8 viz <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=8> . Zatímco by probíhal sběr podpisů pro krajská referenda, ve sněmovně by již mohl být patřičný zákon postupně lobbován. V případě jeho odmítnutí a nebo neprojednání by se dostal po úspěšných krajských referendech do sněmovny znovu. Jestliže by se podařilo postupně získávat pro podporu této legislativy v součtu stovky tisíc podpisů, lze posléze zintenzivnit lobbing ve sněmovně a v senátu, budou o tom psát sdělovací prostředky a je pak možné, že se toho rychle chopí řada poslanců a nebo sama krajská zastupitelstva se svou zákonodárnou iniciativou i bez referend. Schválením příslušného ústavního zákona o celostátním referendu by se posléze postupovalo podle tohoto zákona. Je samozřejmě možná také celá řada dalších variant.